

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

імені І. І. МЕЧНИКОВА

Факультет філологічний

Кафедра загального та слов'янського мовознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

професор Хмарський В. М.

2020 р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Функційні типи мови

Рівень вищої освіти Третій (доктор філософії)

Спеціальність 035 Філологія

Розробник: Степанов Євгеній Миколайович, доктор філологічних наук,
професор, професор кафедри загального та слов'янського
мовознавства

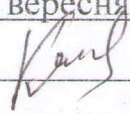
Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри загального та
слов'янського мовознавства

Протокол № 1 від " 7 " вересня 2020 р.

Завідувач кафедри проф. Войцева О. А.

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною
комісією (НМК) філологічного факультету

Протокол № 1 від " 8 " вересня 2020 р.

Голова НМК проф. Кондратенко Н. В.

ВСТУП

Навчальна програма вибіркової дисципліни "**Функційні типи мови**" складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії спеціальності 035 Філологія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є опис та систематизація функційних типів мови.

Місце навчальної дисципліни в структурі освітнього процесу. Викладається на другому році навчання (2-й семестр).

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Базові питання функційної типології мовних утворень. Літературна мова, її типи, національні варіанти.

Змістовий модуль 2. Стратифікація функційних типів мови.

Змістовий модуль 2. Дослідницький вимір функційних типів мови.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Функційні типи мови» має на **меті** ознайомити аспірантів спеціальності «Філологія» з функційними типами мови, набір яких може бути різним у різних мовах на різних етапах їх розвитку. Вивчення дисципліни полягає в підвищенні фахової конкурентоспроможності майбутніх докторів філософії через поглиблення їхніх знань і ерудиції щодо типології функціонування мовних утворень, методик і технологій визначення ознак і причин виникнення, факторів розвитку або зникнення певного типу мови, тенденцій і закономірностей його функційного, соціального, територіального, хронологічного поширення, співвідношення з іншими типами мови, впливу на мовну ситуацію в певному регіоні, країні, соціальному, віковому, гендерному кластері, а також у набутті здобувачами навичок використання цих технологій у практиці фундаментальної і прикладної наукової діяльності.

Завдання. Курс покликаний, **по-перше**, – навчити аспірантів орієнтуватися в напрямках, у межах яких можна здійснювати їхні дослідження; у підходах та методах, що можуть бути запроваджені з метою засвоєння системи функційних типів певних мов; **по-друге**, – розвивати навички вивчення територіальних і соціальних типів мови, спільних рис і відмінностей цих типів і літературної мови, розробляти матеріали для тестування й анкетування, програми спостережень і експериментів щодо

дослідження функційних типів мови; **по-четверте**, – налаштувати здобувачів на відповідальні підходи до визначення теоретичної та практичної цінності своїх студій, застосування своїх знань у науковій і навчальній діяльності.

Процес вивчення дисципліни «Функційні типи мови» спрямований на формування елементів таких **компетентностей**:

а) загальні компетентності (ЗК):

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, генерування нових ідей.

ЗК-2. Здатність до пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-3. Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосування сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК-4. Здатність спілкуватися з науковою спільнотою українською та іноземною (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) мовами з метою презентації та обговорення результатів своєї наукової роботи в усній та письмовій формі.

ЗК-7. Здатність до участі в роботі вітчизняних та міжнародних дослідницьких колективів.

б) спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК-1. Здобуття глибинних знань у галузі філології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових філологічних знань, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

СК-2. Здатність збирати дані для філологічного дослідження, систематизувати та інтерпретувати їх.

СК-3. Здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів.

СК-4. Здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку і з використанням теоретичних та експериментальних методів.

СК-5. Здатність до реалізації завдань міждисциплінарних філологічних досліджень.

СК-6. Здатність планувати й організовувати професійну та науково-інноваційну діяльність у галузі філології, зокрема в ситуаціях, що потребують нових стратегічних підходів.

СК-7. Здатність до лінгвокреативної діяльності в науково-інноваційній сфері.

Програмовані результати навчання

ПРН-1. На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.

ПРН-2. Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.

ПРН-3. Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію.

ПРН-4. Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.

ПРН-8. Використовувати інформаційно-комунікаційні технології у професійній науково-інноваційній діяльності.

ПРН-9. Ефективно спілкуватися і взаємодіяти в науковому просторі, зокрема й міжнародному, для розв'язання різноманітних фахових вузькоспеціальних і загальних завдань у галузі філології та міждисциплінарних досліджень.

ПРН-12. Реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби саморозвитку.

2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Базові питання функційної типології мовних утворень.

Літературна мова, її типи, національні варіанти.

Тема 1. Онтологія мови та її типів. Гносеологічна роль мови та її функційних типів. Поняття норми у мовному утворенні.

Тема 2. Соціолінгвістичні чинники діалектики мови та її функційних типів: виникнення, функціонування, розвитку та зникнення.

Тема 3. Літературна і «стандартна» мова. Типи літературних мов за ступенем єдності та рівнем нормалізаційних процесів, за охопленням сфер спілкування, за ступенем відокремлення від побутово-розмовних форм.

Тема 4. Проблема національних варіантів літературної мови.

Змістовий модуль 2.

Стратифікація функційних типів мови.

Тема 5. Територіальні типи мови.

Тема 6. Соціальні та соціально-територіальні типи мови.

Тема 7. Функційно-стилістична своєрідність типів мови.

Змістовий модуль 3. Дослідницький вимір функційних типів мови.

Тема 8. Наукові підходи та методологічна специфіка вивчення функційних типів мови.

Тема 9. Дослідницькі технології вивчення функційних типів мови.

3. Рекомендована література

Основна

1. Иванова Л. П. Курс лекций по общему языкознанию. Киев, 2006. URL : <https://studfile.net/preview/401941/>
2. Мацюк Г. П. До витоків соціолінгвістики. Соціологічний напрям у мовознавстві. Львів, 2008.
3. Беликов В. И., Крысин Л. П. Социоллингвистика : учебник. Москва, 2001.
4. Виноградов В. В. Проблемы литературных языков и закономерностей их образования и развития. Москва, 1967.
5. Горбач О. Аргю в Україні. Львів, 2006.
6. Гордієнко В. А. Формування загального сленгу в сучасній російській мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.02. Київ, 2006.
7. Домашнев А. И. Концепция национального варианта языка в трудах академика Г. В. Степанова. *Филологические исследования : Памяти академика Георгия Владимировича Степанова.* Москва, 1990. URL : <https://danefae.org/pprs/gvstepan/domashne.htm/>
8. Ерофеева Т.И. Социолект : стратификационное исследование. Пермь, 2009.
9. Жихарева О.Л. Погляди О. Шахматова на роль давньокиївського та московського койне. *Лінгвістика : зб. наук. праць.* Луганськ, 2010. № 2 (20).
10. Лабов У. Исследование языка в его социальном контексте / [пер. с англ. Ю.Д. Апресян]. *Новое в лингвистике. Социоллингвистика.* Москва, 1975. Вып. VII.
11. Маковский М. М. Английские социальные диалекты. Москва, 1982.
12. Ставицька Л. Аргю, жаргон, сленг. Соціальна диференціяція української мови. [Укр. науковий ін-т Гарвардського ун-ту; Ін-т критики; Інститут української мови НАН України]. Київ, 2005.
13. Степанов Г. В. Национальный язык. *Лингвистический энциклопедический словарь* / [гл. ред. В.Н. Ярцева]. Москва, 1990.
14. Степанов Е. Н. Национальные варианты русского языка или русские территориальные койне? *Мова : науково-теоретичний часопис з мовознавства.* Одеса, 2011. № 16. URL : <http://lib.onu.edu.ua/mova/>
15. Степанов Є. М. Російське мовлення Одеси : монографія / [ред. Ю. О. Карпенко; ОНУ ім. І. І. Мечникова]. Одеса, 2004.
16. Хорошева Н.В. Региолект как промежуточный идиом во французском и русском языках. *Вестник Пермского университета.* 2011. Вып. 3 (15).
17. Швейцер А. Д. Американский вариант литературного английского языка : пути формирования и современный статус. *Вопросы языкознания.* Москва, 1995. № 6.
18. Яворская Г. М. Принципы социолингвистического подхода к изучению языка. *Методологические основы новых направлений в мировом языкознании* / [АН Украины. Ин-т языковедения / отв. ред. А.С. Мельничук]. Киев, 1992.

Додаткова

1. Аветисян Н. Г., Восканян С. К. Региональные варианты английского языка: язык через культуру : лекционный курс. *Социокультурное регионоведение* : электронный журнал.

URL : <http://www.regionalstudies.ru/journal/homejournal/rubric/2012-11-02-22-03-27/486--1-r-.html/>

2. Баранникова Л.И. К проблеме соотношения русского литературного языка и общенародного койне. *Типы наддиалектных форм языка* / [отв. ред. М.М. Гухман]. Москва : Наука, 1981.
3. Барболова З. Т., Колесник В. А. Българските говори в Украйна. Вип. 1: Говорът на българите в с. Кирнички, Бесарабия. Одеса, 1998.
4. Белецкий А. А. Греческие диалекты юго-востока Украины и проблема их языка и письменности. *Учёные записки ЛГУ. Сер. филол. наук: Балканская филология*. – Т. 343. Вып. 73. Ленинград, 1970.
5. Берлізов А. А. Лексика рибальства українських говорів Нижнього Подністров'я. *Наук. зап. Чернігівського держспедінституту*. 1959. Т. IV. Вип. 4.
6. Бондалетов В. Д. Условные языки русских ремесленников и торговцев : Словопроизводство. Рязань, 1980.
7. Бондалетов В. Д. Типология и генезис русских арг. Рязань, 1987.
8. Брага І. І. Лінгвосоціокультурний простір м. Суми. *Соціолінгвістичні студії* / Ін-т української мови НАН України. Київ, 2010.
9. Бродович О. И. Диалектная вариативность английского языка : аспекты теории. Ленинград, 1988.
10. Брысина Е. С. Диалект сквозь призму лингвокультурологии. *Вестник Волгоградского государственного ун-та. Серия 2 : Языкознание*. Волгоград, 2012. № 2 (16).
11. Варианты полинациональных литературных языков / Под ред. Ю.А.Жлуктенко. – Киев, 1981.
12. Вахтин Н. Б., Головкин Е. В. Социолінгвістика и социология языка. Санкт-Петербург, 2004.
13. Веренич В. Л. Состояние и перспективы исследования «Польщизны кресовой». *Польские говоры в СССР : исследования и материалы : в 2-х т.* / [ред. В.В. Мартынов ; АН БССР. Ин-т языкознания им. Я. Коласа]. Минск, 1973. Т. 1.
14. Виноградов В. В. Очерки по истории русского литературного языка XVII–XIX веков : учебник. [3-е изд.]. Москва, 1982.
15. Вопросы образования восточнославянских национальных языков. Москва, 1962.
16. Глущенко В. А. А. А. Шахматов о сущности древнекиевского койне. *Русское языкознание* : респ. межвед. науч. сб. Киев, 1990. Вып. 21.
17. Горбачевич К. С. Изменение норм русского литературного языка. Ленинград, 1971.
18. Городское просторечие. Проблемы изучения / [отв. ред. Е. А. Земская, Д. Н. Шмелёв]. Москва, 1984.
19. Горшкова Н. Э. Городские языки (урбанолекты) в системе форм существования современного немецкого языка Германии : дисс.... канд. филол. наук. Санкт-Петербург, 2008.
20. Грузберг Л. А. Региолект. Филолог : научно-методич., культурно-просвет. журнал Пермского госпедуниверситета. 2010. Вып. 11. URL : http://philolog.pspu.ru/module/magazine/do/mpub_11_208/
21. Гухман М. М. Литературный язык. *Общее языкознание. Формы существования, функции, история языка* / [ред. Б.А.Серебрянников]. Москва, 1970.
22. Домашнев А. И. Очерк современного немецкого языка в Австрии. Москва, 1967. URL : <https://www.twirpx.com/file/1126602/>
23. Елистратов В. С. Арго и культура : словарь русского арга (материалы 1980–1990-х г.г.). Москва, 2000.
24. Елистратов В. С. Язык старой Москвы : лингвоэнциклопедический словарь. Москва, 1997.
25. Ерофеева Т.И., Скитова Ф. Л. Локализмы в литературной речи горожан. Пермь, 1992.

26. Живая речь уральского города : [сб. науч. трудов / ред. Н.А. Купина]. Свердловск, 1988.
27. Жирмунский В. М. Национальный язык и социальные диалекты. Ленинград, 1936.
28. Журавлёва Е. А. Вариативность лексической системы : русский как полинациональный язык : автореф. дис. ... докт. филол. наук. Алматы, 2007. URL : https://rusneb.ru/catalog/000200_000018_RU_NLR_bibl_1115681/
29. Иванов Вяч. Вс. Языки большого города. *Лингвистика третьего тысячелетия*. Москва 2004.
30. Ібрагімова С. С. Теоретичне підґрунтя дослідження національних варіантів англійської мови. *Нова філологія*. Запоріжжя, 2010. № 42.
31. Капаназе Л. А. Современное городское просторечие и литературный язык. *Городское просторечие. Проблемы изучения* : [ред. Е.А. Земская, Д.Н. Шмелёв]. Москва, 1984.
32. Ким Г. Н. О родном языке корейцев Казахстана. URL : http://world.lib.ru/k/kim_o_i/rtgl_rtf.shtml/
33. Китайгородская М. В., Розанова Н. Н. Речь москвичей : коммуникативно-культурологический аспект. Москва, 1999.
34. Кісь Р. Лінгвокультурна маргіналізація у містах України (неофункціональне бачення). *Мовні конфлікти і гармонізація суспільства : матеріали наук. конф., 28-29 травня 2001 р.* Київ, 2002.
35. Колесов В. В. Язык города. Москва, 1991.
36. Комарова З. И., Дедюхина А. С. Методология, метод, методика и технология научных исследований в лингвистике : антология. Екатеринбург: Изд-во УрФУ, 2015. URL : <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=36752682/>
37. Крысин Л. П. Формы существования (подсистемы) русского национального языка. Социальная маркированность языковых единиц. *Современный русский язык : социальная и функциональная дифференциация*. Москва, 2003.
38. Кудрейко І. О. Соціолінгвістичні типи внутрішньо містечкового мовлення : кількісний, якісний аспекти. *Лінгвістичні студії : сб. наук. пр.* Донецьк, 2008. Вип. 16.
39. Кудрявцева Л. А., Приходько И. Г. Словарь молодёжного сленга города Киева. Киев, 2006.
40. Кузнецов И. Н. Диссертационные работы : Методика подготовки и оформления : учебно-методическое пособие. Москва, 2006.
41. Лабов У. Отражение социальных процессов в языковых структурах / [пер. с англ. Ю.Д. Апресян]. *Новое в лингвистике. Социолингвистика*. Москва, 1975. Вып. VII.
42. Ларин Б. А. О лингвистическом изучении города. К лингвистической характеристике города (несколько предпосылок). *История русского языка и общее языкознание (избранные работы)*. Москва : Просвещение, 1977. С. 175–199.
43. Лингвистический энциклопедический словарь / Под ред. В. Н. Ярцевой. Москва, 1990.
44. Максимов Б. Б. Фильтруй базар : словарь молодёжного жаргона г. Магнитогорска; [подгот. к печати и вступ. ст. С. Г. Шулежкова]. Магнитогорск, 2002.
45. Мелиоранский П. М. Турецкие наречия и литература. *Энциклопедический словарь* / Под ред. Брокгауза Ф. А., Ефрона И. А. Санкт-Петербург, 1902. Т. 34.
46. Наулко В. І. Етнічний склад населення Української РСР / [АН УРСР. Ін-т мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М.Т. Рильського]. Київ, 1965.
47. Осипов Б. И. и др. Лексикографическое описание народно-разговорной речи современного города : теоретические аспекты. Омск, 1994.
48. Писарская Т. Р. Особенности испанского языка в Латинской Америке : монография. Санкт-Петербург, 2016. URL : https://www.google.com/url?sa=t&rcrt=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKewjam_yajq7vAhUGdBQKHb9fC1sQFjAAegQIAxAD&url=http%3A%2F%2Fwww.spbume.ru%2Ffile%2Fpages%2F74%2F2_pisarskaya.pdf&usg=AOvVaw1bd9ETApIIIxXfGk52BKV/

49. Прокуровская Н. А. Система просторечной предикации и отражённая в ней ментальность современного горожанина. Основные стили общения. *Городская разговорная речь и проблемы её изучения*. Омск, 1997.
50. Реферовская Е. А. Французский язык в Канаде. Ленинград : Наука, 1972. RL: <https://www.twirpx.com/file/2427819/>
51. Ризель Э. Г. К вопросу о национальном языке в Австрии. *Учёные записки I Московского госпединститута иностр. языков*. Харьков, 1953. Т. V.
52. Русский язык сегодня. 4. Проблемы языковой нормы / [РАН, Ин-т русского языка им. В.В. Виноградова ; отв. ред. Л.П. Крысин]. Москва, 2006.
53. Степанов Г. В. Типология языковых состояний и ситуаций в странах романской речи. Москва, 1976. URL : <https://superlinguist.ru/sotciolingvisika-skachat-knigi-besplatno/stepanov-g-v-tipologiia-iazykovykh-sostoianii-i-situacii-v-stranakh-romanskoj-rechi.html/>
54. Степанов Г. В. К проблеме языкового варьирования. Испанский язык Испании и Америки. 2-е изд. Москва, 2004.
55. Степанов Є. М. Російське мовлення Одеси : монографія / [ред. Ю. О. Карпенко; ОНУ ім. І.І. Мечникова]. Одеса, 2004.
56. Степанов Є. М. Мова міста як соціолінгвістична проблема. *Вісник Львівського ун-ту. Сер. філологічна*. Львів, 2006. Вип. 38. Ч. II.
57. Степанов Е. Н. Язык города в социальном и цивилизационном процессе. *Мова : наук.-теор. часопис з мовознавства*. Одеса, 2006. № 11.
58. Степанов Є. М. Російське міське мовлення в полілінгвокультурному просторі Одеси : автореф. дис. ... доктора філол. наук. Київ, 2013.
59. Степанов Є. М. Модель і методологія урбанолінгвістичного дослідження в Україні. *Соціолінгвістичні студії* / ред. Л. О. Ставицька ; [НАН України, Ін-т української мови]. Київ, 2010.
60. Степанов Е. Н. Взаимодействие научных лингвистических подходов в исследовании русской городской речи. *Мова : науково-теоретичний часопис з мовознавства*. Одеса, 2014. № 21.
61. Степанов Е. Н., Рустемов О. Д. Формирование крымскотатарского литературного языка на базе бахчисарайского городского койне в XVII–XVIII вв. *Золотоордынское обозрение*. Казань, 2019. Т. 7. № 4. DOI: 10.22378/2313-6197.2019-7-4.744–759.
62. Стоянов І. Із загальних спостережень над мовою болгар України. *Мовознавство*. Київ, 1998. № 1.
63. Типы наддиалектных форм языка / [отв. ред. М.М. Гухман]. Москва, 1981.
64. Феллер М. Схожість і відмінність мов української та ідиш в аспекті суржика. *Мовні конфлікти і гармонізація суспільства : наук. конф., 28-29 травня 2001 р.: матеріали*. Київ, 2002.
65. Химик В.В. Язык современной молодёжи. *Современная русская речь : состояние и функционирование* : [сб. аналитических материалов / ред. С.И. Богданов и др.]. Санкт-Петербург, 2004.
66. Чекман В. Н. К социолінгвістической характеристике польских говоров белорусско-литовского пограничья. *Studia nad polszczyzną kresową* / PAN. Prace językoznawcze 98. 1982. Т. 1.
67. Яворская Ю. Л. Остатки польского языка на Житомирщине. *Studia nad polszczyzną kresową* / PAN. Prace językoznawcze 112. 1990. Т. 5. S. 143–150.
68. Drake J. A. The effect of urbanization on regional vocabulary. *American Speech*. 1961. Vol. 36. P. 17–33.
69. Green J. *The Slang Thesaurus*. London : Penguin Books, 1988.
70. Gruchmanowa M., Witaczek-Samborska M., Żak-Święcicka M. *Mowa mieszkańców Poznania*. Poznań : Wyd. Poznańskie, 1986.

71. Kamińska M. O metodzie badań nad językiem mieszkańców wielkich miast. *Rozprawy Komisji Językowej LTN*. Łódź, 1977. T. 23.
72. Partridge E. *Slang To- Day and Yesterday*. London : Routledge and Kegan Paul, 1971.
73. Stepanov Ie. N. Some remarks on lingual and extra-lingual peculiarities of Odessa urban speech. *Мова : науково-теоретичний часопис з мовознавства*. Одеса, 2019. № 31.
74. Wedel E. «Одессиш» – Bemerkungen zum heutigen Russisch von Odessa. *Ars transferendi Sprache, Übersetzung, Interkulturalität : Festschrift für Nikolai Salnikow zum 65 : Geburtstag*. Sonderdruck, 1997.
75. Weinreich M. Yiddish-Knaanic-Slavic : The Basic Relationships. *For Roman Jakobson*. The Hague, 1956.
76. Κοντοσόπουλος Ν. Γ. Διάλεκτοι και ιδιώματα της νέας ελληνικής : Ανανεωμένη έκδοση. Αθήνα, 1994.

Електронні інформаційні ресурси

1. Библиофонд. URL : <http://www.bibliofond.ru/view.aspx?id=14162>
2. Британский национальный корпус (в том числе ТДБ) английского языка. URL : [www.http://sara.natcorp.ox.ac.uk/](http://www.sara.natcorp.ox.ac.uk/)
3. Виртуальные библиотеки. URL : <http://www.imin.urs.ac.ru/intt/spab.htm/>
4. Вся филология и лингвистика. URL : <http://filologia.su/>
5. Иванова Л. П. Курс лекций по общему языкознанию. Киев : Освита України, 2006. 312 с. URL : <https://studfile.net/preview/401941/>
6. Комарова З. И., Дедюхина А. С. Методология, метод, методика и технология научных исследований в лингвистике : антология. Екатеринбург: Изд-во УрФУ, 2015. 652 с. URL : <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=36752682/>
7. Компьютерная библиотека. URL : <http://www.dvr.ru/>
8. Корпус української мови. URL : <http://www.mova.info/corpus.aspx/>
9. Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. URL : <http://lib.onu.edu.ua/>
10. Научная электронная библиотека. URL : eLibrary.ru/
11. Национальный корпус русского языка. URL : <http://www.ruscorpora.ru/>
12. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>
13. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. URL : <https://nlu.org.ua/>
14. Одеська національна наукова бібліотека. URL : <http://odnb.odessa.ua/>
15. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : напрями та проблеми : підручник. Полтава : Довкілля-К, 2008. 712 с. URL : https://www.academia.edu/19314183/Selivanova_O.O_Suchasna_lingvistyka_napriamy_ta_problemy_1576/
16. Сетевая электронная библиотека. URL : <http://www.ido.ra/>
17. Список ссылок на библиотеки мира. URL : <http://www.techno.ru/ismm/culture/cat/o-o/htm/>
18. Справочно-информационная поисковая система. URL : <http://www.195-2.80.238/>
19. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка. URL : <http://korolenko.kharkov.com/>
20. Web of Science Group. Master Journal List. URL : <https://mjl.clarivate.com/home?PC=H/>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання:

Залік.

5. Методи діагностики успішності навчання:

Оцінювання усних відповідей, письмових завдань, що виносяться на самостійне опрацювання, усна відповідь під час складання заліку, реферати, презентація результатів виконання досліджень, виступи на наукових конференціях.